

Remissvar - Säkerställ tillgången till läkemedel – förordnande och utlämnande i bristsituationer (SOU 2025:43), dnr S2025/01216**Sammanfattning av ställningstagande**

Tierps kommun ställer oss bakom förslaget att ge Läkemedelsverket ett tydligt bemyndigande att föreskriva om tillfälliga begränsningar vid läkemedelsbrist. Tierps kommun förordar att sådana åtgärder endast ska få införas när det är nödvändigt för att skydda liv och hälsa. Samtidigt vill vi lyfta att föreskrifterna utformas i dialog med vårdgivare och apotek.

Allmänna synpunkter

Vi instämmer i utredningens bedömning att tillgång till läkemedel är grundläggande för både medicinsk behandling och patientsäkerhet. I en kommunalt och regionalt sammanhang, där vården är nära invånaren, är förutsägbarhet och tydlighet avgörande.

Tydligt bemyndigande till Läkemedelsverket

Vi tillstyrker att läkemedelslagen och läkemedelsförordningen kompletteras. En klar rättslig grund minskar osäkerhet vid kriser.

Systemstöd och digital infrastruktur

Vi ser positivt på förslaget om uppdrag till E-hälsomyndigheten att utreda systemstöd. Kommuner och regioner är beroende av fungerande journalsystem och forskrivningsmoduler. System som automatiskt varnar eller förhindrar felaktigt förordnande måste vara användarvänliga, snabba och anpassade till verkligheten i vård och apotek.

Föreskrifternas utformning och följdverkningar

Föreskrifter måste vara praktiskt genomförbara. Det kräver att apotekspersonal och forskrivare snabbt får tillgång till information och utbildning.

Dispensmöjligheter

Vi ser vikten av en tydlig och tillgänglig dispensordning, särskilt för patienter med kroniska eller ovanliga diagnoser. Det krävs rättssäkra men effektiva vägar för undantag när det är medicinskt motiverat.

Samverkan och ansvar

Det behöver vara ett tydligt ansvarsförhållande mellan stat, regioner, apotek och kommuner i beredskapsläget. Det bör framgå hur informationsflöden, beslutsgång och lokala anpassningar ska hanteras i bristsituationer. Det behöver vara tydliga roller och ansvar som definieras mellan stat, regioner och kommuner i hanteringen av läkemedelsbristsituationer. I en akut bristsituation krävs snabb och tillförlitlig kommunikation mellan centrala och lokala nivåer, där regionerna som ansvarar för vård och kommunerna som hanterar äldreomsorg och vissa medicinska insatser måste agera samordnat.

Effekter för kommunerna

Förslaget att ge Läkemedelsverket bemyndigande att införa tillfälliga begränsningar vid läkemedelsbrist har flera möjliga konsekvenser för kommunerna, både positiva och negativa.

På den positiva sidan innebär tydligare nationella regler och samordning att kommuner, särskilt inom äldreomsorg och hemsjukvård, får bättre förutsättningar att planera och prioritera vid brist på läkemedel. Ett tydligt regelverk kan skapa rättssäkerhet och förenkla kommunikationen mellan kommunal hälso- och sjukvård, regioner och apotek. Om systemstöd införs enligt utredningens förslag kan det också minska den administrativa bördan och minska risken för felaktiga förskrivningar eller utdelningar.

På den negativa sidan finns risker kopplade till ökad komplexitet och krav på anpassning i redan pressade kommunala verksamheter. Begränsningar i läkemedelsförordnande kan innebära att äldreomsorgens personal behöver ta emot fler frågor, hantera oro och omfördela behandlingar utan att ha full insyn i medicinsk prioritering. Det kan också uppstå otydligheter i ansvarsfördelningen mellan kommunens sjuksköterskor och förskrivande läkare i regionen.

Ekonomiska konsekvenser

Direkta kostnader kan uppstå i samband med att kommunerna behöver anpassa sina rutiner, utbilda personal inom äldreomsorg och hemsjukvård, samt införa nya arbetsflöden och rutiner för att hantera bristsituationer. Eventuell integration med nya systemstöd kräver resurser både för teknisk anpassning och förvaltning.

Samtidigt kan förslaget medföra långsiktigt positiva ekonomiska effekter. Genom tydligare nationell styrning och förutsägbara riktlinjer kan resurser i kommunal vård och omsorg användas mer effektivt. Ett enhetligt system för hantering av läkemedelsbrist minskar behovet av ad hoc-lösningar, vilket på sikt kan minska administrativa kostnader och frigöra tid för vårdnära arbete.

Vidare kan ökad samordning och bättre informationsflöden mellan stat, region och kommun leda till tidigare insatser och förebyggande åtgärder,

vilket i sin tur kan minska behovet av mer omfattande och kostsamma insatser längre fram.

Avslutande kommentarer

Tierps kommun ställer sig bakom att tydliggöra regelverket för hantering av läkemedelsbrist. Förslaget stärker den nationella beredskapen och kan bidra till att tillgången till läkemedel blir mer rättvis och systematiskt hanterad vid krissituationer. Det är ett viktigt steg för att minska sårbarheten i läkemedelsförsörjningen och samtidigt skydda patienters och brukares hälsa.

Det är även av stor vikt att framtida föreskrifter utformas med hänsyn till praktisk tillämpning inom den kommunala hälso- och sjukvården. Många kommuner saknar tillgång till resurser som ofta finns på regional nivå. Föreskrifter måste därför kommuniceras tydligt, med tillhörande vägledningar och anpassade informationsinsatser till kommunal personal och ledning.

För kommunstyrelsen

Ulrica Stjerngren
Verksamhetschef
VoO Vård och omsorg